

Guia docent

Bolets: dibuixos i paraules

Art, ciència i cultura a través dels bolets de Catalunya.
Descobreix com la natura pot convertir-se en inspiració
per dibuixar i escriure.

Tens a les teves mans una proposta per descobrir amb l'alumnat el món fascinant dels **bolets de Catalunya**, un univers on la **ciència, l'art i la llengua** es troben.

Aquest taller et convida a utilitzar el **patrimoni digital de la Biblioteca de Catalunya** com a punt de partida per **observar, descriure, crear i reflexionar**.

A través de les activitats, els teus alumnes aprendran a **mirar la natura amb curiositat**, a **valorar la riquesa cultural** que s'amaga darrere d'un simple bolet i els ajudaràs a **expressar-se amb precisió en català**.

Podràs adaptar-lo fàcilment a diferents nivells educatius, des de l'ESO fins al Batxillerat, i treballar-hi de manera transversal **competències de comunicació lingüística, consciència cultural i pensament científic**.

Prepara't per **guiar-los en un viatge** en què cada làmina, paraula i traç es converteix en una **porta oberta al coneixement i a la creativitat**.

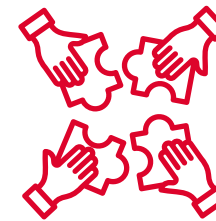

Josep Ribot i Calçat, *Làmines de bolets*, ca. 1930–1950

Què trobaràs en aquesta guia

Aquesta guia està pensada perquè puguis aplicar el taller **Bolets: dibuixos i paraules** de manera flexible, adaptant-lo a la realitat del teu alumnat i als objectius del centre.

Aquí hi trobaràs tot el que necessites per preparar-lo, dinamitzar-lo i avaluar-lo amb èxit:

Activitats i dinàmiques

Hi trobaràs el **desenvolupament detallat de cada activitat**, amb:

- Objectius específics i durada orientativa.
- Propostes de **dinàmiques** per a l'aula (individuals o en grup).
- Suggeriments per **adaptar-les a cada nivell** (ESO i Batxillerat).

Recursos i eines digitals

Accediràs als **materials i col·leccions digitals** de la **Biblioteca de Catalunya**. També hi trobaràs eines opcionals per ampliar el taller: edició de text , dibuix digital , gamificació...

Connexió curricular i materials

Podràs consultar la relació amb el **currículum de Secundària i Batxillerat**:

- Competències clau (LOMLOE) i matèries implicades.
- Objectius d'aprenentatge i competències per activitat.
- Llista de materials físics i digitals necessaris per a cada fase.

Avaluació i seguiment

Trobaràs orientacions per **avaluar el procés d'aprenentatge**:

- Criteris vinculats a les competències.
- **Rúbriques i exemples pràctics** per valorar la descripció, la participació i la creació.
- Propostes d'**autoavaluació i reflexió final** per a l'alumnat.

Abans de començar

Aquesta guia docent acompanya la **guia de l'alumnat**, on trobaràs totes les activitats del taller ***Bolets: dibuixos i paraules pas a pas***.

Com fer-la servir

- Pots seguir la seqüència completa del taller o adaptar-ne només algunes parts.
- Cada activitat inclou **orientacions docents, suggeriments digitals i materials**.
- La guia de l'alumnat et servirà per **mostrar imatges, plantejar preguntes i dinamitzar el treball a l'aula**.

Recorda

L'objectiu no és només aprendre sobre bolets, sinó **observar, descriure, crear i connectar art, ciència i llengua** a partir del patrimoni de la **Biblioteca de Catalunya**.

Desenvolupament del taller

El taller té una durada total estimada de **dues a tres hores**, depenent de la profunditat amb què s'abordin les activitats i del nivell educatiu.

Fase del taller	Activitat	Durada estimada
1. Introducció i context	Presentació del taller, Josep Ribot, col·lecció i 'vando' reial	15–20 minuts
2. Observació i descripció guiada	Observació de làmines, fitxa de descripció i glossari	30–40 minuts
3. Joc: Endevina el bolet!	Preparació i desenvolupament del joc	20–25 minuts
4. Creació artística o literària	Dibuix o relat propi (a mà o digital)	35–45 minuts
5. Compartim i tanquem	Presentació, debat i reflexió final	20–25 minuts

Recomanació docent

Recorda que pots seguir la **seqüència completa** o seleccionar només **algunes activitats** segons el temps i els interessos del grup. El taller és modular: **cada part té sentit per si mateixa**.

1. Introducció al taller: Josep Ribot i el món dels bolets

A l'inici del taller, l'alumnat coneixerà el **context cultural i històric dels bolets a Catalunya** i la figura de **Josep Ribot i Calçat (1883–1956)**, il·lustrador i micòleg català. Les pantalles 2 i 3 de la guia de l'alumnat serveixen per **activar la curiositat** i establir el **pont entre art, ciència i llengua**.

Aquesta part introdueix també el '**vando**' reial del **segle XVIII**, document que prohibia la venda i el consum de bolets per por a intoxicacions.

L'objectiu és fer veure com la percepció dels bolets ha evolucionat, de la desconfiança a la curiositat científica i cultural.

Objectiu específic

Situar l'alumnat en el context cultural, històric i científic dels bolets a Catalunya i despertar la curiositat a partir de la figura de Josep Ribot i de la seva col·lecció de làmines.

Durada orientativa

15 – 20 minuts

Format

Col·lectiu (presentació i conversa guiada)

Eines i materials

Projector o pantalla digital, dispositius (opcional), accés a la guia de l'alumnat, làmines de Josep Ribot (carrusel o impreses), imatge del 'vando' reial.

Recursos de la BC

- [Col·lecció Josep Ribot i Calçat – MDC](#)
- [Vando reial prohibint la venda i el consum de bolets \(s. XVIII\)](#)
- [Blog BC – Fons del dibuixant Josep Ribot i Calpe](#)

Desenvolupament de l'activitat

1. Introducció i context

- Presenta breument l'objectiu del taller: descobrir com **l'art i la ciència es troben en el món dels bolets**.
- Mostra la **pantalla 2 de la guia de l'alumnat**, on es combina el text introductori amb la imatge de **Josep Ribot** i els enllaços al **blog de la Biblioteca de Catalunya** i al **'vando' reial del segle XVIII**.
- Pots llegir el text amb l'alumnat o fer-ne una **lectura dialogada**, convidant-los a comentar:
 - “Us imagineu que fa segles estava prohibit vendre o menjar bolets?”
 - “Per què penseu que algú com Ribot va decidir dedicar-se a dibuixar-los amb tanta precisió?”

2. Exploració de la col·lecció

- A continuació, mostra la **pantalla 3 de la guia de l'alumnat**, amb el **carrusel de làmines de Ribot**.
- Deixa que l'alumnat observi lliurement les imatges durant uns minuts.

- Llegeix o projecta el text de la pantalla:
 - “La col·lecció de Josep Ribot és un exemple de com l'art pot servir a la ciència. Els seus dibuixos no eren només obres d'art, sinó eines de coneixement.”
- Obre el botó “**Explora les làmines**” i guia'ls en l'activitat proposada (ja integrada a la guia de l'alumnat):
 1. **Observa:** Mira atentament els detalls del dibuix (colors, formes, mida).
 2. **Pensa:** Com aconsegueix Ribot que el bolet sembli real? (ombres, textura, proporció...).
 3. **Describeix:** Escribeix o comenta tres paraules que defineixin la làmina (precís, natural, delicat, acolorit...).
- **3. Posada en comú**
 - Recull les paraules o impressions a la pissarra o en un document compartit.
 - Pregunta:
 - “Quins elements es repeteixen en totes les làmines?”
 - “Com es combina l'art i la ciència en aquests dibuixos?”
 - Si hi ha temps, pots **mostrar la col·lecció completa** al web del MDC i deixar que cada alumne esculli la seva làmina preferida.

Adaptacions per nivells

1r cicle ESO

Observació guiada amb vocabulari visual senzill (color, forma, mida).

2n cicle ESO

Introducció de vocabulari específic i comentari sobre el nom científic o hàbitat.

Batxillerat

Debat sobre la relació entre art i ciència i la funció del dibuix científic. Lectura opcional del ‘vando’ reial.

Suggeriments opcionals

- Pots demanar a l'alumnat que **anoti les seves tres paraules** en un document compartit o en notes adhesives digitals (per exemple amb eines com [*Padlet*](#), [*Miro*](#)...).
- Si vols aprofundir en el context històric, **projecta un fragment del ‘vando’ reial** i comenta com ha canviat la percepció dels bolets al llarg del temps.
- També pots introduir un breu **joc de comparació**: “Quina diferència hi ha entre una foto moderna d’un bolet i un dibuix de Ribot?”

2. Observa i descriu com un naturalista

Aquesta activitat correspon a la **pantalla 4 de la guia de l'alumnat** i és el primer moment en què l'alumnat posa en pràctica la seva **mirada científica i lingüística**.

Després d'haver descobert la figura de Josep Ribot i la seva col·lecció de làmines, ara els alumnes aprenen a **observar i descriure com a naturalistes**, combinant art, ciència i llengua catalana.

Objectiu específic

Desenvolupar la capacitat d'observació científica i d'expressió oral i escrita en català, utilitzant vocabulari específic sobre els bolets.

Durada orientativa

30 – 35 minuts

Format

En grups petits (2–4 alumnes)

Eines i materials

Fitxa de descripció (disponible a la guia de l'alumnat), làmina assignada de la col·lecció Ribot, glossari de vocabulari boletaire, paper o dispositiu per escriure.

Recursos de la BC

- [Col·lecció Josep Ribot i Calçat – MDC](#)

Desenvolupament de l'activitat

1. Introducció i motivació

- Comença recordant breument què van descobrir a la fase anterior:
 - “Hem vist com Josep Ribot observava els bolets amb ulls de científic i artista. Ara, nosaltres aprendrem a fer el mateix: a mirar, pensar i descriure.”
- Mostra la **pantalla 4 de la guia de l'alumnat** (“Observa i descriu com un naturalista”).
- Explica que aquesta activitat els ajudarà a **expressar-se amb precisió en català**, com fan els naturalistes quan registren allò que observen.

2. Observació guiada

- Cada grup (o alumne) **tria una làmina de la col·lecció de Josep Ribot**.
 - Si es treballa en digital: obren l'enllaç a la col·lecció de la **[Memòria Digital de Catalunya](#)** (MDC).
 - Si és en paper: reparteix impressions de diferents làmines.
- Llegeix amb ells les primeres instruccions de la guia de l'alumnat:
 - “Tria una làmina i observa-la amb calma. Fixa't en el color, la forma i les parts del bolet.”

- Recomana **no parlar durant uns minuts**, per afavorir una observació realment atenta.
- Planteja preguntes breus mentre observen:
 - Quin element crida més l'atenció?
 - Hi ha alguna part del bolet que costa descriure?
 - Si poguessis tocar-lo, com creus que seria la seva textura?

3. Elaboració de la fitxa de descripció

- Mostra la finestra emergent amb la **fitxa de descripció**. Explica com omplir-la:
 - Cal escriure **frases curtes, precises i coherents amb la imatge**.
 - Si alguna informació no apareix, **poden imaginar-la** (per exemple, inventar un nom popular o descriure un hàbitat probable).
- Recorda que disposen del **glossari de vocabulari** per trobar paraules adequades.
- Mentre treballen, pots circular entre els grups i fer preguntes per reforçar el llenguatge:
 - “Diríeu que és un color marró clar o més aviat ocre?”
 - “El peu és gruixut o fi? Recte o corbat?”
 - “Hi ha anell o volva?”

4. Revisió i millora de la descripció (dins del grup)

- Un cop les fitxes estiguin completes, demana que **cada grup llegeixi la seva descripció en veu alta només entre els seus membres**, sense mostrar encara la imatge a la resta de la classe.
- L'objectiu és **revisar la claredat i la precisió del text**: comprovar si, amb les paraules triades, qualsevol persona del grup seria capaç d'imaginar el bolet sense veure'l.
- Guia'ls amb preguntes com:
 - “Quines frases ajuden més a visualitzar el bolet?”
 - “Hi ha alguna paraula que podríem fer més precisa o substituir per una de millor?”
 - “Us imagineu com seria aquest bolet només llegint el text?”

Aquesta lectura conjunta serveix com a **revisió i autoavaluació cooperativa**, i prepara les descripcions per al joc següent “Endevina el bolet!”.

Pots remarcar:

“Penseu que les vostres paraules seran les pistes del joc. Com més clares siguin, més bones oportunitats tindreu d'enganyar... o de fer-vos entendre!”

5. Posada en comú i tancament

- Dedicar uns minuts a **comentar de manera general** com ha anat el procés. No cal llegir els textos en veu alta: l'objectiu és **reflexionar sobre el llenguatge i la precisió** utilitzats.
- Planteja preguntes obertes com:
 - “Què us ha costat més: observar o trobar les paraules adequades?”
 - “Heu descobert paraules noves del glossari que us hagin estat útils?”
 - “Com podeu fer que una descripció sigui més clara o més visual?”
- Anota a la pissarra alguns **adjectius o expressions destacades** que hagin sorgit durant l'activitat (barret convex, làmines denses, peu prim i llarg...). Pots guardar aquesta llista per reutilitzar-la més endavant.

Pots tancar l'activitat:

“Ja tenim unes descripcions gairebé perfectes. A la propera activitat posarem a prova si realment són prou clares perquè altres puguin endevinar el vostre bolet.”

Adaptacions per nivells

1r cicle ESO

Fitxa reduïda a 5 ítems bàsics (color, forma, mida, textura, hàbitat).
Observació guiada per imatge projectada.

2n cicle ESO

Fitxa completa amb glossari.
Introduir el nom científic i expressions descriptives més precises.

Batxillerat

Fitxa ampliada amb investigació breu sobre el bolet escollit (gènere, hàbitat, propietats). Reflexió sobre la il·lustració científica com a document de coneixement.

Suggeriments opcionals

- En grups reduïts, convertiu la descripció en un **text col·lectiu** (un paràgraf per bolet).
- Feu una **exposició a l'aula o al passadís** amb les làmines i les fitxes.
- Si es treballa digitalment, creeu un **document o presentació col·laborativa** amb totes les descripcions i imatges.
- Guardeu les fitxes per reutilitzar-les al **joc següent** (lectura + endevinar el bolet).

Suggeriments per a l'avaluació

Finalitat

L'avaluació d'aquesta activitat té un **caràcter formatiu**: serveix per observar com l'alumnat aprèn a mirar, descriure i expressar-se amb precisió.

No cal posar nota, sinó **identificar progressos, dificultats i bones pràctiques lingüístiques**.

Pots observar aquests criteris mentre els grups treballen o a través de les seves fitxes.

Àmbit	Criteri d'avaluació	Evidència observable
Observació científica	Identifica els elements rellevants del bolet (forma, color, parts, textura, hàbitat).	El text és comprensible, amb oracions curtes i precises.
Expressió escrita i oral	Redacta frases clares i estructurades, amb vocabulari adequat.	La fitxa inclou detalls concrets i coherents amb la làmina.
Ús del vocabulari específic	Aplica termes del glossari correctament.	Utilitza paraules com barret, peu, làmines, textura, hàbitat...
Precisió i claredat	La descripció permet imaginar el bolet sense veure'l.	Els companys del grup poden visualitzar el bolet només amb el text.
Treball cooperatiu	Participa i revisa la descripció de manera conjunta.	Cada membre aporta idees o correccions durant la revisió.

Guia d'avaluació orientativa

Nivell	Descripció del rendiment
● Excel·lent (4)	La descripció és molt precisa i visual; s'utilitza el glossari amb naturalitat; el grup treballa amb autonomia i revisa el text amb criteri.
● Adequat (3)	La descripció és clara i conté els elements essencials; ús correcte del vocabulari; revisió col·lectiva bàsica.
● En procés (2)	Hi ha alguns elements rellevants però manca precisió o cohesió; vocabulari limitat; revisió parcial.
● Inicial (1)	La descripció és molt general o poc vinculada a la imatge; vocabulari poc específic; el grup treballa amb poca coordinació.

Autoavaluació suggerida

Pots tancar l'activitat amb tres preguntes de reflexió:

- 1 He descrit tots els elements importants del bolet?
- 2 Les meves frases s'entenen fàcilment?
- 3 He fet servir paraules del glossari?

3. Joc - Endevina el bolet!

Aquesta activitat correspon a la **diapositiva 5 de la guia de l'alumnat** i transforma el treball anterior de descripció en un **joc d'escolta i deducció**.

És el moment de posar en pràctica tot el que han après: **observar, descriure i escoltar amb atenció**.

Els grups utilitzen les seves descripcions revisades per jugar i comprovar si realment són prou clares perquè altres alumnes puguin **endevinar el bolet misteriós**.

Objectiu específic

Posar en pràctica la comprensió oral i l'ús del vocabulari específic de manera lúdica i cooperativa.

Durada orientativa

20 – 25 minuts

Format

En grups petits i grup classe

Eines i materials

Fitxes de descripció revisades, làmines numerades (digitals o impreses), projector o pantalla.

Recursos de la BC

- [Col·lecció Josep Ribot i Calçat – MDC](#)

Desenvolupament de l'activitat

1. Preparació del joc

- Abans de començar, explica que cada grup utilitzarà la **descripció revisada de l'activitat anterior**.
- Mostra la finestra de la guia de l'alumnat “*Abans de jugar, preparem el nostre joc*” i trieu si fareu la versió **digital** o en **paper**:
 - **Digital**: Reuniu totes les làmines en una presentació i numereu-les.
 - **Paper**: Imprimiu i numereu les làmines.

L'objectiu és **posar a prova la claredat de les descripcions**, no competir. Pots dir-los:
“Si algú endevina el vostre bolet, és que heu triat molt bé les paraules!”

2. Dinàmica del joc

Explica als grups que faran servir les **seves descripcions revisades** per posar a prova la seva capacitat d'expressar-se amb precisió i d'escotar amb atenció. Recorda'ls que el repte és **fer-se entendre només amb paraules**, sense mostrar la imatge.

El joc es desenvolupa en **quatre passos senzills** que pots seguir de manera seqüencial:

- **Pas 1 – Repassa**

- Dona uns minuts perquè cada grup torni a llegir la seva descripció i triï les 3 o 4 frases més clares.
- Poden ajustar alguna paraula o simplificar si cal, però sense canviar el sentit general del text.

L'objectiu és tenir una versió curta i eficaç per llegir en veu alta.

- **Pas 2 – Descriu**

- Cada grup llegeix la seva descripció en veu alta, sense ensenyar la làmina corresponent.
- Han de fer servir frases curtes i precises, evitant adjectius vagues o opinions.

Pots recordar-los que poden afegir una pista sobre l'hàbitat, però sense revelar massa informació.

Per exemple:

“El barret és convex i de color marró clar.”

“Té el peu prim i llarg, amb un petit anell.”

“Les làmines són clares i molt juntes.”

- **Pas 3— Endevina**

- Mentre un grup descriu, **mostra totes les làmines numerades** (en pantalla o impreses a la paret).
- Els altres grups **escolten amb atenció** i anoten o diuen **quin número** creuen que correspon al bolet descrit.

Pots fer-ho com un joc cooperatiu o com un petit concurs de punts, segons el temps i el nivell del grup.

- **Pas 4— Comenta i valora**

- Quan s'hagi fet la ronda, mostra la làmina original i la descripció completa.
- Guia una breu reflexió col·lectiva:
 - Quines paraules han ajudat més a identificar el bolet?
 - Hi havia frases confuses o massa generals?
 - Com podríem millorar la descripció?

Aquesta conversa final permet consolidar el vocabulari, reforçar l'escolta activa i tancar el joc amb una dimensió reflexiva.

Pots anotar a la pissarra o recollir en un mural les “paraules més útils” que hagin sorgit durant el joc. Seran un recurs valuós per a la següent activitat de creació.

Adaptacions per nivells

1r cicle ESO

Tria poques làmines (4–5) per facilitar la concentració.
Frases senzilles i vocabulari bàsic del glossari.
Pots fer el joc de manera col·lectiva i oral, sense puntuacions.

2n cicle ESO

Afegeix més làmines (8–10) i fomenta l'ús d'adjectius específics (color, textura, hàbitat).
Els alumnes poden crear les seves pròpies pistes o frases enganyoses.

Batxillerat

Treballa amb làmines variades o de categories concretes (comestibles/tòxics).
Incorpora noms científics o referències culturals.
Després del joc, promou un breu debat sobre la precisió del llenguatge científic o artístic.

Suggeriments opcionals per enriquir l'activitat

- **Gamificació digital:** pots adaptar el joc a format digital mitjançant alguna eina de qüestionaris o activitats interactives (per exemple, [*Kahoot*](#), [*Socrative*](#) o qualsevol altre que coneguis).
- **Expressió oral:** grava algunes lectures i analitza la pronunciació, entonació i claredat del llenguatge.
- **Vocabulari actiu:** crea un mural o núvol de paraules amb els termes més útils sorgits durant el joc (barret, làmines, peu, textura...).
- **Repetició amb variacions:** a la següent sessió, torna a jugar amb noves làmines o descripcions creades pels alumnes per comprovar millores en precisió i fluïdesa.

Recorda que l'objectiu és mantenir l'esperit lúdic, adaptant la complexitat del vocabulari i del repte segons el nivell.

Suggeriments per a l'avaluació

Finalitat

Aquesta activitat permet valorar com l'alumnat **utilitza el llenguatge de manera precisa, comprèn descripcions orals i coopera amb el grup** en un context lúdic i comunicatiu.

L'avaluació té un caràcter **formatiu**, centrada en la claredat del llenguatge, l'escolta activa i la col·laboració.

Pots observar **aquests criteris** mentre es desenvolupa el joc i durant la conversa final.

Àmbit	Criteri d'avaluació	Evidència observable
Comprensió oral	Escolta amb atenció les descripcions i dedueix la imatge correcta.	Participa activament durant el joc i formula hipòtesis raonades.
Expressió oral	Llegeix la descripció amb claredat, bon ritme i entonació adequada.	Es fa entendre sense mostrar la imatge i utilitza frases precises.
Ús del vocabulari	Fa servir paraules del glossari i expressions adequades al context.	Utilitza termes com barret, peu, làmines, textura, hàbitat...
Interacció i cooperació	Participa en el grup, respecta torns i col·labora en la deducció.	El grup pren decisions conjuntes i escolta amb respecte.
Reflexió final	Analitza què ha funcionat i què es podria millorar.	Aporta observacions durant el comentari col·lectiu.

Guia d'avaluació orientativa

Nivell	Descripció del rendiment
● Excel·lent (4)	Escolta i s'expressa amb precisió; utilitza el vocabulari amb naturalitat; ajuda el grup i reflexiona sobre com millorar.
● Adequat (3)	S'expressa amb claredat i usa vocabulari apropiat; participa activament i comprèn la major part de les descripcions.
● En procés (2)	Comprèn parcialment les descripcions; utilitza poc vocabulari específic; la intervenció oral és breu o insegura.
● Inicial (1)	Té dificultats per comprendre o descriure; el vocabulari és molt general; la participació és mínima.

Autoavaluació suggerida

Al final del joc, pots demanar que responguin oralment o per escrit tres preguntes breus:

- 1 He sabut escoltar amb atenció les descripcions dels meus companys?
- 2 He fet servir paraules precises quan he llegit la meva descripció?
- 3 Què podria millorar per descriure o entendre millor un bolet?

4. Creem el nostre bolet: art i paraules de la natura

Aquesta activitat correspon a les **diapositives 6, 7 i 8 de la guia de l'alumnat** i representa la fase creativa del taller.

Després d'haver observat i descrit els bolets de Josep Ribot, l'alumnat posa en pràctica el que ha après per **crear la seva pròpia interpretació artística o literària**.

L'activitat connecta art, llengua i ciència, i fomenta la creativitat, la imaginació i l'ús precís del català. Cada alumne tria entre dues opcions:

- **Opció 1: Creació artística** – dibuixar un bolet imaginari i descriure'l.
- **Opció 2: Creació literària** – escriure un microrelat, conte o llegenda amb un bolet com a protagonista.

Pots deixar triar lliurement o assignar opcions per grups, segons el temps i l'interès de l'alumnat.

Objectiu específic

Fomentar la creativitat i l'expressió escrita o artística a partir del món natural dels bolets.

Durada orientativa

35–45 minuts

Format

Individual o per parelles

Eines i materials

Paper, llapis, colors, o eines digitals d'edició de text i de dibuix (per exemple, [*Sketchbook*](#), [*Krita*](#), [*Canva*](#), [*Google Docs*](#)...).

Recursos de la BC

- [Col·lecció Josep Ribot i Calçat – MDC](#)

Desenvolupament de l'activitat

Presentació de les opcions

Projecta la **diapositiva 6** de la guia de l'alumnat i explica que ara és el moment de crear. L'alumnat pot triar l'opció que prefereixi o repartir-les entre grups per treballar-les en paral·lel. Recorda que el més important és **utilitzar el vocabulari après i expressar-se amb precisió**.

Opció 1 – Creació artística: el teu bolet imaginari

Objectiu: inventar i representar una espècie de bolet fictici, combinant observació i imaginació.

Desenvolupament:

1. Imagina un nou bolet: pensa en la seva forma, color, textura i entorn.
2. Dona-li nom (en català) i escriu una breu descripció com si fos real.
3. Tria la versió que prefereixis:
 - **Versió en paper:** dibuixa sobre full o cartolina, escriu el nom i una breu descripció (color, mida, textura, hàbitat o propietat). Pots afegir detalls del bosc o elements naturals decoratius.
 - **Versió digital:** crea el bolet amb una eina de dibuix digital (com ([Sketchbook](#), [Krita](#), [Paint](#) o qualsevol altra que conegueu), afegeix-hi una caixa de text amb el nom, descripció i curiositat. Desa'l per compartir-lo.

Recorda: la **precisió** és tan important com la **creativitat**. Els bons dibuixos científics també expliquen amb detall!

Opció 2 – Creació literària: històries amb bolets

Objectiu: escriure una història breu on un bolet sigui protagonista o element central, integrant coneixements del taller.

Desenvolupament:

1. Imagina la història: pot ser un microrelat, conte o llegenda breu (100–150 paraules).
2. Dona-li un títol i escriu en català, fent servir vocabulari específic (colors, hàbitats, dites populars...).
3. Tria el format:
 - **Versió en paper:** escriu a mà en un full o quadern i decora'l amb il·lustracions o detalls naturals.
 - **Versió digital:** redacta'l en un document digital i afegeix imatges o icones de bolets per il·lustrar-lo.
4. Revisa i prepara't per llegir-lo o presentar-lo a la sessió final.

Anima l'alumnat a jugar amb el llenguatge i a **donar veu als bolets**: què pensen, què senten, què amaguen?

Adaptacions per nivells

1r cicle ESO

Activitats més guiades amb plantilles visuals o exemples. Dibuixos senzills o històries curtes amb vocabulari bàsic.

2n cicle ESO

Més autonomia i precisió en la descripció. Textos més elaborats amb ús variat del glossari.

Batxillerat

Treballs amb rigor científic o artístic. Integració d'elements culturals, històrics i reflexius.

Suggeriments opcionals

- Pots crear **dues estacions de treball** (artística i literària) i deixar que l'alumnat roti.
- Fomenta la **revisió entre iguals**: que es facin comentaris sobre la claredat o originalitat.
- Dona l'opció de **combinar ambdues disciplines**: un dibuix amb text breu o una història amb il·lustració pròpia.
- Dedica els últims minuts a preparar la **presentació oral** per a la següent sessió (“Compartim i tanquem”).
- Si hi ha temps, fes una petita exposició o mural digital amb totes les creacions.

Aquesta activitat culmina el recorregut del taller, unint **observació, llenguatge i creativitat**. Els resultats poden servir com a mostra final o com a material per a una exposició al centre o a la biblioteca.

Suggeriments per a l'avaluació

Finalitat

Aquesta activitat combina **creativitat, expressió lingüística i pensament científic**.

L'avaluació ha de reconèixer tant el procés (observació, planificació i revisió) com el resultat final (dibuix o text).

El més important és valorar **l'esforç expressiu, l'originalitat i la precisió del llenguatge**.

Aquests **criteris** poden aplicar-se a qualsevol de les dues opcions, adaptant-ne l'enfocament segons sigui artística o literària.

Àmbit	Criteri d'avaluació	Evidència observable
Creativitat i imaginació	Crea un bolet o una història original inspirada en la natura.	El treball mostra idees pròpies i una mirada personal.
Precisió i vocabulari	Fa servir el vocabulari après per descriure o narrar amb detall.	Inclou paraules del glossari o termes propis de l'observació (color, forma, textura, hàbitat...).
Expressió artística o literària	Expressa idees de manera clara i coherent segons l'opció triada.	El dibuix o el text té coherència, estructura i intenció comunicativa.
Relació amb la col·lecció Ribot	Integra elements del que ha après sobre les làmines i el context.	Hi ha referències a l'observació científica o al patrimoni de la BC.
Revisió i presentació	Revisa la seva feina i la presenta amb cura.	El treball està complet, polit i preparat per compartir.

Guia d'avaluació orientativa

Nivell	Descripció del rendiment
● Excel·lent (4)	Crea una obra original i acurada, amb ús precís del vocabulari i una connexió clara amb el món dels bolets. Mostra cura formal i reflexió en el procés.
● Adequat (3)	El treball és coherent i mostra creativitat. Usa vocabulari correcte i integra idees observades en les làmines.
● En procés (2)	El treball és incomplet o poc precís. El vocabulari és bàsic i hi ha poca connexió amb la part d'observació.
● Inicial (1)	El treball és molt breu o poc elaborat. Falta claredat, vocabulari específic i coherència expressiva.

Autoavaluació suggerida

Abans de presentar el treball final, pots proposar tres preguntes de reflexió:

- 1 He fet servir paraules o detalls que he après durant el taller?
- 2 El meu dibuix o text explica clarament com és o què li passa al meu bolet?
- 3 Estic satisfet/a amb el resultat i la seva presentació?

5. Compartim i tanquem

Aquesta activitat correspon a la **diapositiva 9 de la guia de l'alumnat** i serveix per **tancar el taller de manera participativa i reflexiva**.

Després del treball d'observació, descripció i creació, és el moment de **compartir les produccions, valorar els aprenentatges i reflexionar** sobre la relació entre art, ciència i llengua.

L'objectiu és **reconèixer el procés col·lectiu**, fomentar l'escolta activa i promoure una mirada crítica i apreciativa sobre el propi treball i el dels altres.

Objectiu específic

Posar en comú els aprenentatges, valorar la creativitat i reflexionar sobre la connexió entre llengua, art i ciència.

Durada orientativa

20–25 minuts

Format

Col·lectiva (tota la classe) o en petits grups

Eines i materials

Creacions artístiques o literàries de l'alumnat (digitals o en paper), projector o pissarra.

Recursos de la BC

- [Col·lecció Josep Ribot i Calçat – MDC](#)
-

Desenvolupament de l'activitat

Explica a l'alumnat que aquest és el moment de **compartir i celebrar el que han creat i après**. Pots fer-ho amb tot el grup classe o bé dividir l'alumnat en petits grups de presentació.

Segueix aquests quatre passos:

Pas 1 – Presenta

Cada alumne o grup mostra la seva creació (dibuix o relat) i explica breument:

- Quin nom té el seu bolet.
- Què el fa especial o diferent.
- Com s'ha inspirat o quin missatge vol transmetre.

Si treballeu amb format digital, projecteu els dibuixos o llegiu en veu alta alguns fragments dels textos.

Pas 2 – Presenta

Convida l'alumnat a **escoltar i observar amb atenció** les creacions dels companys. Pots animar-los a **anotar paraules o idees que els agradin o els inspirin**, que després podran utilitzar a la reflexió final.

Pas 3 – Valora

Promou una **petita conversa col·lectiva** sobre el que han descobert al llarg del taller:

- Què han après sobre els bolets i el seu vocabulari?
- Què els ha semblat més interessant o sorprenent?
- Com es connecten l'art, la ciència i la cultura?

Aquest moment ajuda a consolidar els aprenentatges i a verbalitzar la importància del treball interdisciplinari.

Pas 4 – Reflexiona

Demana que cadascú resumeixi la seva experiència amb **tres paraules o una frase breu**.

Pots fer-ho oralment o escrivint-les en un mural o un document compartit.

Exemples:

observació – llengua – creativitat

natura – cultura – curiositat

“He après que observar és una manera de pensar.”

Adaptacions per nivells

1r cicle ESO

Presentacions breus i guiades. El docent pot ajudar amb preguntes senzilles.

2n cicle ESO

Més autonomia per explicar i comentar les creacions. Es pot fomentar el debat.

Batxillerat

Reflexions més elaborades sobre el paper de l'art i la ciència. Es pot introduir la idea de patrimoni cultural i comunicació científica.

Suggeriments opcionals

- Organitza un **espai d'exposició o presentació pública** (mural, presentació digital o tauler a l'aula).
- Fomenta **comentaris positius i constructius**, centrats en la claredat, la creativitat i l'esforç.
- Tanca amb una **valoració col·lectiva**: què ha estat més enriquidor o sorprenent del taller.
- Si el taller es fa a la biblioteca o hi ha possibilitat de visitar-la, **relaciona-ho amb altres col·leccions patrimonials** o activitats de lectura i art.
- Conserva una **selecció de treballs** per documentar l'experiència o repetir-la amb altres grups.

Aquesta activitat tanca el recorregut del taller “Bolets: dibuixos i paraules”, posant en valor **l'expressió personal, la col·laboració i la connexió entre art, ciència i llengua catalana**.

Reflexió final

Per què reflexionar?

El tancament del taller no és només un moment per compartir resultats, sinó també per **prendre consciència del procés viscut**.

Aquesta reflexió ajuda l'alumnat a **connectar el que ha fet** —observar, descriure, crear— **amb el que ha après** sobre la llengua, la natura i la cultura catalana.

Després de les presentacions, dedica uns minuts a parlar o escriure sobre aquestes preguntes:

Temes

Preguntes

Sobre la natura i la ciència

- Què t'ha ensenyat aquest taller sobre els bolets o sobre com els científics observen la natura?
- Hi havia alguna cosa que t'ha sorprès dels dibuixos de Ribot o del 'vando' reial?

Sobre la llengua i la comunicació

- Quines paraules noves has après per descriure un bolet?
- Què t'ha ajudat més a expressar-te amb precisió?

Sobre l'art i la creativitat

- Com t'has sentit creant el teu propi bolet o relat?
- Creus que l'art pot ajudar-nos a entendre millor la natura?

Sobre el procés personal

- Què creus que has millorat des del principi del taller?
- Si haguessis de resumir l'experiència amb tres paraules, quines triaries?

Proposta de dinàmiques finals

- **Mural col·lectiu:** escriure paraules o frases en notes adhesives i col·locar-les al voltant del títol “Bolets: dibuixos i paraules”.
- **Roda de paraules:** cadascú diu una paraula o expressió que resumeixi el que s’emporta del taller.
- **Petita enquesta digital o núvol de paraules:** es pot realitzar amb alguna eina en línia de participació col·laborativa, com per exemple [Mentimeter](#), [Wordclouds](#) o una altra similar.
- **Text final o diari de taller:** breu paràgraf on cada alumne escriu què ha après o què li ha agradat més.

Acabeu el taller amb una sensació d’haver “mirat d’una altra manera”.

Més enllà dels bolets, aquesta experiència convida a **descobrir la connexió entre ciència, art i llengua**, i a valorar el patrimoni cultural que ens envolta.

L’objectiu no és només aprendre paraules noves, sinó **aprendre a observar, a expressar-se i a mirar amb curiositat**.

Marc curricular del taller

Àrees curriculars implicades

Matèria	Competències/continguts relacionats
Català (ESO i Batx.)	Comprensió i expressió oral i escrita. Ús del lèxic específic sobre bolets. Descripció d'imatges. Elaboració de textos narratius breus (relats o llegendes).
Ciències Naturals / Biologia i Geologia	Diversitat d'éssers vius. Característiques dels fongs. Hàbitats i relació amb l'ecosistema. Seguretat alimentària i prevenció de tòxics.
Educació Visual i Plàstica / Arts Plàstiques	Observació i representació d'elements naturals. Tècniques de dibuix científic i artístic. Expressió creativa personal a partir de la natura.
Cultura i Valors / Geografia i Història	Tradicions i pràctiques culturals catalanes (boletaire). Anàlisi de fonts històriques. Valoració del patrimoni documental i artístic.
Competència Digital (transversal)	Ús de recursos digitals de la Biblioteca de Catalunya i de la Memòria Digital de Catalunya (consulta, cerca, interpretació i aplicació de continguts).

Competències clau (LOMLOE) i aplicació al taller

Competència clau	Com es treballa al taller
CCL – Comunicació lingüística	Descripció oral i escrita; ús del glossari; narracions i llegendes sobre bolets.
CMCT – Competència científica i tecnològica	Observació i classificació de bolets. Identificació d'hàbitats. Lectura de documents històrics com el 'vando' reial.
CD – Competència digital	Consulta de col·leccions digitalitzades. Edició de textos i imatges amb eines digitals.
CPAA – Personal, social i aprendre a aprendre	Treball cooperatiu; autoregulació del procés; reflexió col·lectiva i autoavaluació.
CC – Ciutadana	Debat sobre la sostenibilitat i el consum responsable de recursos naturals.
CEAEC – Emprenedora	Creació artística o literària original i presentació pública.
CCEC – Consciència i expressió cultural	Coneixement del patrimoni artístic i científic català; integració d'art, ciència i llengua.

Resum curricular

Activitat del taller	Objectiu específic	Competències clau (LOMLOE)	Matèries des d'on es pot treballar
1. Introducció breu (presentació de la col·lecció Ribot, tradició boletaire i 'vando' reial)	Situar l'alumnat en el context cultural, històric i científic dels bolets.	CCL, CC, CCEC	Llengua Catalana i Literatura Geografia i Història Cultura i Valors Ètics
2. Observació i descripció guiada (fitxa amb imatge de bolet)	Desenvolupar observació científica i descripció oral/escrita amb vocabulari específic.	CCL, CMCT, CD	Llengua Catalana i Literatura Biologia i Geologia / Ciències Naturals Educació Visual i Plàstica / Arts Plàstiques Geografia i Història
3. Joc "Endevina el bolet!"	Practicar vocabulari i comprensió oral de manera lúdica.	CCL, CPAA	Llengua Catalana i Literatura Biologia i Geologia / Ciències Naturals Geografia i Història
4. Creació artística o literària (bolet imaginari o microrelat)	Fomentar creativitat, expressió escrita i artística, i integració de coneixements sobre bolets.	CCEC, CEAEC, CCL	Educació Visual i Plàstica / Arts Plàstiques Llengua Catalana i Literatura Cultura i Valors Ètics
5. Compartim i tanquem (presentació de les creacions i reflexió final)	Posar en comú aprenentatges, valorar creativitat i reflexionar sobre tradició i llengua.	CCL, CPAA, CCEC	Llengua Catalana i Literatura Cultura i Valors Ètics

Continua explorant el món dels bolets... i molt més

El taller “**Bolets: dibuixos i paraules**” acaba aquí, però **la descoberta tot just comença**.

La [Biblioteca de Catalunya](#) ofereix molts altres tresors per seguir aprenent i creant: dibuixos científics, llibres antics de ciència i natura, fotografies i documents històrics.

Cada recurs és una porta oberta a la curiositat, al coneixement i a la creativitat.

Els fons patrimonials de la Biblioteca de Catalunya són una eina viva per a l'aula. Fer-los servir és una manera d'aprendre història, llengua i ciència des de l'experiència directa i significativa.

Com a docent, pots continuar...

- **Inspirant l'observació:** explora altres col·leccions d'il·lustració científica o naturalista.
- **Connectant disciplines:** combina art, llengua i ciència en noves activitats.
- **Descobrint patrimoni:** anima l'alumnat a investigar, llegir i interpretar nous materials digitals.

Descobreix més recursos

- [Fons digitals i col·leccions – Biblioteca de Catalunya](#)
- [El Blog de la BC](#)
- [El Pòdcast de la BC](#)

